विषयनाम	: बौद्धदर्शनम्
कक्षा	: शास्त्रिद्वितीयवर्षम्
सत्रार्द्धः	: चतुर्थः
पत्रम्	: षष्ठम्
प्रश्नपत्रकूटाङ्कः	: 2201B
पाठ्यग्रन्थः	: चतुःशतकम्- (पञ्चमतः अष्टमप्रकरणपर्यन्तम्)

-डॉ गुरुचरण सिंह नेगी
असिस्टैण्ट प्रोफेसर
बौद्धदर्शन विभाग
राष्ट्रिय संस्कृत संस्थान
(Accredited by NAAC with 'A' Grade)
(मानित विश्वविद्यालय)
लखनऊ परिसर, विशाल खण्ड 4, गोमती नगर, लखनऊ- 10
email ID : drgcsnegi@gmail.co

चतुःशतकसम्बन्धितानि प्रश्नोत्तराणि

- (प्र.) चतुःशतककारः कः?
- (उ.) आचार्यः आर्यदेवः।
- (प्र.) चतुःशतककारस्य गुरुः कः?
- (उ.) आचार्यः नागार्जुनः।
- (प्र.) चतुःशतके कति प्रकरणानि?
- (उ.) षोडष प्रकरणानि।
- (प्र.) केषां निःश्वासः प्राणिनां हिताय संप्रवर्त्तते?
- (उ.) बुद्धानाम्।
- (प्र.) बुद्धानां काचिद् अकारणा चेष्टा अस्ति नास्ति वा?
- (उ.) नास्ति।

(प्र.) मृत्युशब्दः कस्य भयङ्करः?
(उ.) सर्वस्य लोकस्य।
(प्र.) सर्वविच्छब्दः कस्य भयङ्करः?
(उ.) मृत्योः।
(प्र.) बोधिसत्त्वानां वश्यं किम्?
(उ.) मनः।
(प्र.) मुनिः कं पश्यति?
(उ.) क्लेशारिम् ।
(प्र.) भूतग्रस्ते क्रुद्धेऽपि कः न कुप्यति?
(उ.) वैद्यः।
(प्र.) क्लेशारिं कः पश्यति?
(उ.) मुनिः।

(प्र.) कस्मिन् विशेषेण मातार्ता जायते?
(उ.) ग्लाने पुत्रे।
(प्र.) असत्सु केषां विशेषेण दया जायते?
(उ.) बोधिसत्त्वानाम्।
(प्र.) बोधिसत्त्वानां विशेषेण दया केषां जायते?
(उ.) असत्सु।
(प्र.) बोधिसत्त्वबलं प्राप्य कः दुर्लभः?
(उ.) अवैनेयः।
(प्र.) केषां दानशब्दः सदा प्रियः?
(उ.) बोधिसत्त्वानाम्।
(प्र.) दानशब्दैः किं प्रकाशते?

(प्र.) सुगूढात् धर्मात् कस्मिन् भीतिरुत्पद्यते?
(उ.) मूर्खे।
(प्र.) मूर्खे कस्मात् भीतिरुत्पद्यते?
(उ.) सुगूढात् धर्मात्।
(प्र.) दुर्बले कस्मात् भीतिरुत्पद्यते?
(उ.) अद्भुताद् धर्मात्।
(प्र.) अद्भुताद् धर्मात् कस्मिन् भीतिरुत्पद्यते?
(उ.) दुर्बले।
(प्र.) चतुःशतकस्य पञ्चमस्य प्रकरणस्य नाम किम्?
(उ.) बोधिसत्त्वचर्यासन्दर्शनम्।

(प्र.) सुखेन कः वर्धते?
(उ.) रागः।
(प्र.) रागः केन वर्धते?
(उ.) सुखेन।
(प्र.) क्रोधः केन वर्धते?
(उ.) दुःखेन।
(प्र.) दुःखेन कः वर्धते?
(उ.) क्रोधः।
(प्र.) रागस्य कर्म कः?
(उ.) सङ्ग्रहः।
(प्र.) सङ्ग्रहः कस्य कर्म?
(उ.) रागस्य।
(प्र.) क्रोधस्य कर्म किम्?
(उ.) विग्रहः।

(प्र.) काये कायेन्द्रियवत् सर्वत्र कः तिष्ठति?
(उ.) मोहः।
(प्र.) मोहनाशे कः विनश्यति?
(उ.) समस्तः क्लेशः।
(प्र.) समस्तः क्लेशः कस्य नाशे विनश्यति?
(उ.) मोहनाशे।
(प्र.) प्रतीत्यसमुत्पादे दृष्टे कः न जायते?
(उ.) मोहो न जायते।
(प्र.) मोहः कदा न जायते?
(उ.) प्रतीत्यसमुत्पादे दृष्टे।
(प्र.) केन महत्पुण्यम् अनायासेन लभ्यते?
(उ.) क्षान्त्या।
(प्र.) क्षान्त्या अनायासेन किं लभ्यते?
(उ.) महत्पुण्यम्।
(प्र.) चतुःशतकस्य षष्ठमस्य प्रकरणस्य किं नाम?
(उ.) क्लेशप्रहाणोपायसन्दर्शनम्।

(प्र.) कस्मात् पृथग्जनाः प्रायो ध्रुवं दुर्गतिं गच्छन्ति?
(उ.) ते प्रायेण असत्पक्षं गृह्णन्ति।
(प्र.) भूतले कस्य विडम्बना दृश्यते?
(उ.) पापविपाकस्य।
(प्र.) भवः सूनास्थानसमः केषां भासते?
(उ.) सताम्।
(प्र.) कः सुदुर्लभ उक्तः?
(उ.) ज्योतिर्ज्योतिःपरायणः।
(प्र.) ऐश्वर्यं कस्य फलम्?
(उ.) पुण्यस्य।
(प्र.) चतुःशतकस्य सप्तमस्य प्रकरणस्य नाम किम्?
(उ.) मानुषाभीष्टविषयसम्भोगाभिनिवेश-
प्रहाणोपाय-सन्दर्शनम्।
(प्र.) चिरं स्नेहः कुत्र न तिष्ठति?
(उ.) नरेषु प्रतिकुलेषु।
(प्र.) प्रतिकुलेषु नरेषु चिरं किं न तिष्ठति?
(उ.) स्नेहः।
(प्र.) चिरं रागः कुत्र न तिष्ठति?
(उ.) दोषज्ञे।

(प्र.) रागादीनाम् अस्तित्वं कया विना न विद्यते?
(उ.) कल्पनया विना।
(प्र.) प्रवृत्तिः कुत्र वर्ण्यते?
(उ.) लौकिकी देशना यत्र।
(प्र.) लौकिकी देशना यत्र तत्र किं वर्ण्यते?
(उ.) प्रवृत्तिः।
(प्र.) परमार्थकथा यत्र तत्र किं वर्ण्यते?
(उ.) निवृत्तिः।
(प्र.) निवृत्तिः कुत्र वर्ण्यते?
(उ.) परमार्थकथा यत्र।
(प्र.) निकृष्टस्य किम् उच्यते?
(उ.) दानम्।
(प्र.) मध्यस्य शीलमुच्यते दानं वा?
(उ.) शीलम्।

(प्र.) रागादीनाम् अस्तित्वं कया विना न विद्यते?
(उ.) कल्पनया विना।
(प्र.) प्रवृत्तिः कुत्र वर्ण्यते?
(उ.) लौकिकी देशना यत्र।
(प्र.) लौकिकी देशना यत्र तत्र किं वर्ण्यते?
(उ.) प्रवृत्तिः।
(प्र.) परमार्थकथा यत्र तत्र किं वर्ण्यते?
(उ.) निवृत्तिः।
(प्र.) निवृत्तिः कुत्र वर्ण्यते?
(उ.) परमार्थकथा यत्र।
(प्र.) निकृष्टस्य किम् उच्यते?
(उ.) दानम्।
(प्र.) मध्यस्य शीलमुच्यते दानं वा?
(उ.) शीलम्।